

Partnerstvo rodiča a odborníka

Návrat je organizácia, ktorá sa od roku 1994 snaží o poskytovanie kvalitných služieb pre rodiny. V dlhodobých službách postavených na partnerskom prístupe sme pociťovali deficit kvalitatívneho hodnotenia poskytovaných služieb s priamou participáciou klientov. V tomto kontexte sme sa pokúsili o zavedenie špecializovaných metodík slúžiacich na tento účel s cieľom skvalitnenia ale aj zefektívnenia služieb. Partnerstvo resp. partnerské prístupy a ich aplikácia v práci s klientom sú veľmi vzdialené slovenským realitám. Táto téma je vysoko aktuálna – primárne rozvoj profesionálov a odborníkov v nej. O to viac je to dôležitá výzva v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a v práci s rodinami tak náhradnými, ktoré ponúkajú potenciál „služby“ pre deti, ako aj v práci s rodinami v ohrození. Tie zažívajú mocenský prístup zo strany tých, ktorí im majú pomáhať, čo často pôsobí demotivujúco.

Preto sme sa v roku 2012 uchádzali o podporu prostredníctvom Švajčiarskeho finančného mechanizmu projektom „Partnerstvo rodiča a odborníka“ poňatým vo filozofii partnerstva implementovanej vo všetkých líniách organizácie: línia riadenia projektu, línia odborného rastu a rozvoja pracovníkov organizácie a laických poradcov, línia implementácie služieb pre rodiny, línia scitlivovania významných druhých na potreby detí so zažitou traumou, rovnako aj línia práce s donormi a podporovateľmi či širšou odbornou a laickou verejnosťou. V týchto rovinách sme sa snažili o dosiahnutie úrovne partnerskej kooperácie a kosponzoringu.

Cieľom projektu bolo:

- ✓ posilnenie rodičov ako partnerov podpory dieťaťa,
- ✓ podnecovanie odborníkov k vnímaniu rodiča ako partnera pomoci dieťaťu /pôsobením na postoje rodičov i odborníkov/

Hlavné aktivity projektu:

ODBORNÝ ROZVOJ PRACOVNÍKOV V OBLASTI PARTNERSTVA

V Návrate pripisujeme veľký význam vzdelávaniu ako súčasť odborného rastu pracovníkov. V priebehu realizácie projektu sa uskutočnilo 9 interných seminárov, z ktorých je možné vyzdvihnúť dva veľmi dôležité, ktoré znamenali medzníky v uchopovaní témy partnerstva v praxi. Prvý z nich, seminár „Partnerstvo rodiča a odborníka“ vedený prof. V. Labáthom, ktorý okrem iného upriamil našu pozornosť na možné úrovne partnerstva (koexistencia, kooperácia, koordinácia, kolaborácia, ko-sponzoring), ich atribúty a možnosti ich aplikácie v praxi a prístupe ku klientom a spolupracujúcim odborníkom.

1. KOEXISTENCIA

Partneri majú svoj priestor, ich záujmy, potreby, ciele sa neprekrývajú, jednoduchá forma plurality. Dokážu však naplňovať spoločné ciele.

2. KOOPERÁCIA

Prosociálne správanie: spoločné ciele sa naplňujú a dosahujú vtedy, keď sa uspokojia ciele jednotlivcov, alebo jednotlivých skupín.

3. KOORDINÁCIA

Vzájomné akcie sa zladia, uvažuje sa o spoločnom postupe, každý však pokrýva svoju oblasť „práce“ tak, aby sa naplnil spoločný cieľ.

4. KOLABORÁCIA

Positívna akcia, spoločná činnosť na dosahovanie spoločných cieľov, tímy sa premiešajú, ľudia sú ochotní pracovať aj s ľuďmi mimo svoju skupinu

5. KO-SPONZORING

Nazývané tiež spoluvlastníctvo, spoločná zodpovednosť, spoločné východisko, téma, poslanie, vízia, cieľ alebo úloha vychádzajú z potrieb všetkých zúčastnených a tí sa k nim správajú ako k svojmu vlastníctvu. Účastníci sa cítia ako iniciátori partnerstva .

Druhým bol seminár „Vyhodnocovanie potrieb dieťaťa“ s praktickou aplikáciou metodiky vyhodnocovania komplexnej situácie dieťaťa. Vypracováva sa v súčinnosti s rodičom a ďalšími participujúcimi odborníkmi. Viedli ho odborníci z partnerskej organizácie Lumos – p. Svobodová a p. Racek. Metodiku „vyhodnocovania potrieb...“ sme zavnímali ako významnú pre systém sociálnoprávnej ochrany (ďalej iba SPO) v SR a v októbri 2014 (po ukončení projektu) sme pripravili oboznamovací seminár (z iniciatívy Návratu v procese prípravy novely zákona o sociálnoprávnej ochrane) pre pracovníkov MPSVaR a ÚPSVaR s touto metodikou a diskusiu k jej následnej možnej implementácii v SR (seminár sa uskutočnil v termíne 9.-10.10.2014).

Vyhodnocování potřeb vede k pozitivní změně v životě dítěte.

Zdroj: Interný seminár Lumos sept. 2013

V rámci rozvoja partnerstva a spolupráce sme sa na základe skúseností z platformy Synapsie – siete partnerov v meste Prešov, ktorí pracujú s rodinami, rozhodli podporiť aktivitu tejto platformy a zároveň iniciovať vznik podobných sietí v iných regiónoch. V priebehu realizácie projektu pokračovala činnosť Synapsie a angažovanie Návratu v tomto partnerstve v Prešove. Zároveň vzniklo takéto partnerstvo v Žiline (t. č. sa tam participujúce subjekty stretávajú v pravidelných intervaloch primárne s cieľom spoločne riešiť konkrétne kauzistické štúdie). Iniciačné aktivity sa uskutočnili aj v Bratislave – t. č. v štádiu možností ďalšieho rozvoja takejto siete spolupracujúcich odborníkov pravdepodobne pod gesciou VUC.

Nakoľko nevyhnutnou silou pri realizácii aktivít pre rodiny s deťmi sú naši **dobrovoľníci**, v rámci projektu sme sa zamerali aj na nich – v čase realizácie projektu sa nám podarilo tútorský sprevádzať dvoch mladých dospelých, ktorí sa stali lídrami dobrovoľníkov v rámci našej organizácie. Tí pod vedením tútora pripravili celoslovenské stretnutie dobrovoľníkov, aby sa navzájom spoznali a pracovali na osobnom rozvoji. Stretnutie malo zaujímavý priebeh a naplánoval sa na ňom ďalší rozvoj dobrovoľníctva v Návrate. Rovnako z tejto iniciatívy

vznikli v jednotlivých centrách posty koordinátorov dobrovoľníkov (túto pozíciu sme znovuobnovili, keďže sme s ňou v minulosti mali dobrú skúsenosť) a v budúcnosti by títo pracovníci mali aktívnejšie spolupracovať na ďalšej podpore a rozvoji dobrovoľníkov (základňa dobrovoľníkov sa nám rozširuje o mladých dospelých, ktorí odrástli v náhradných rodinách). Potenciál týchto mladých dospelých aktivizujeme aj v advokačných službách formou public hearing – ozvučovania ich hlasov pre iniciovanie zmien v systéme SPO v SR.

Jednou z dôležitých aktivít projektu bolo sprevádzanie a vzdelávanie **laických poradcov**. Laickí poradcovia sú ľudia, ktorí uzatvárajú kruh podporujúcich a pomáhajúcich osôb v duchu myšlienky prorodinného riešenia situácie opustených detí. Nachádzajú sa na pomedzí pomáhajúcich odborníkov, ktorí majú príslušné odborné vzdelanie a pracujú pod hlavičkou profesionálnej organizácie a tých nadšencov, ktorí robia niečo pre túto myšlienku „iba“ na základe svojej dobrovoľnosti a svojho presvedčenia – vo voľnom čase. Ako hobby.

Laickí poradcovia (LP) sú v tomto čase už dosť veľkou skupinou ľudí (spolu ich je 25), ktorí na základe vlastnej skúsenosti prijatia dieťaťa vykročili na cestu od roly rodiča – k role poradcu.

Keďže sú našou „predĺženou rukou“ a v regionálnych centrách, ktoré s nimi úzko spolupracujú v nich máme rôzne a rôznorodo angažovaných spolupracovníkov, vnímame ako veľmi dôležité ich spoločné stretnutia a vzdelávanie, ktoré sme uskutočňovali aj v rámci projektu napr. v témach Prežívanie a zvládanie emócií v náhradnom rodičovstve, Osamostatňovanie sa (nie len detí) v náhradnej rodinnej starostlivosti, atď.

Kde všade sú nám poradcovia partnermi :

- Pri príprave programu jednotlivých stretnutí laických poradcov
- 2 laické poradkyne koordinujú skupinu laických poradcov a priamo ich aj vedú
- Pri príprave klubov náhradných rodín (Prešov, Žilina, Martin, Nemšová, Soblahov, Rohožník, Bratislava, Levice, Banská Bystrica)
- Pri vedení rodičovských skupínok v Bratislave – 2 laické poradkyne
- Pri víkendových pobytoch pre rodiny (Banská Bystrica, Žilina, Prešov...)
- Pri príprave na náhradné rodičovstvo (Bratislava, Prešov, Žilina, Banská Bystrica)
- V realizácii programu ART – 2 laické poradkyne
- Pri sprevádzaní rodičov na začiatku náhradného rodičovstva (Prešov – 1 laická poradkyňa)
- Pri terapii dotykom (Žilina – 1 laická poradkyňa)
- Pri sprevádzaní rodiny v náročných situáciách (1 laická poradkyňa)
- Pri práci s témou „rómske dieťa v nerómskej rodine“ - 2 laické poradkyne

A kde ich nájdete?

Ako premýšľajú o svojom laickom poradenstve ... (ich slovami)

- „Laické poradenstvo ako vzdelávanie mi dalo štruktúru a podporu pre to, čo sa mi dialo v živote.“
- „Aj sama som cítila potrebu zdieľať svoje skúsenosti i dať podporu.“
- „Je pre mňa skvelé, že v tejto skupine a na školeniach dostávam podporu, informácie, možnosť sa poradiť, spoznávať samú seba. Tým sa pre mňa a moju rodinu stáva to, čo som robila, bezpečnejšie a máme v tom jasnejšie.“
- „Mám túžbu vzdelávať sa a odovzdávať to ďalej. Cítim až poslanie „byť náhradným rodičom a šíriť túto informáciu ďalej.“
- „Prišlo to prirodzene. Bez rozmýšľania. Bolo to automaticky dané. Návrat ma len „pomenoval“.“
- „Dáva mi to veľkú silu a podporu zvládať životné situácie.“
- „Veľa som dostala, mám potrebu to posúvať ďalej. Pri poradenstve som sama obohatená príbehmi iných, učím sa, posúva ma to ďalej.“
- „Dáva mi možnosť rozšírenia obzoru o témy nezvyčajné. Tiež mi umožňuje stretávanie ľudí s rôznymi príbehmi, z rôznych kútov Slovenska.“

Prínos podpory laického poradenstva v tomto projekte slovami koordinátorky laických poradcov Návratu Evy Teťákovéj: „Myšlienka laického poradenstva sa mi zdá významná vzhľadom na to, že ľudia rozpoznaní ako laickí poradcovia majú inú skúsenosť, iný pohľad a významne dopĺňajú služby. Prispievajú k identifikácii významu pojmov „vzťah“, „náhradná rodina“, keďže to osobne žijú. Dôležité je, že sú to ľudia, ktorí chcú hovoriť a chcú posúvať posolstvo toho, čo je náhradná rodina a náhradné rodičovstvo. Je pravdou, že sú v rôznych štádiách premýšľania, napr. aj o tom, v čom je ich rola ako laického poradcu a toho času pracujú na identite Laického poradcu a my v Návrate máme regionálne kompetenciu k formovaniu tejto identity prispieť, čo je výzvou pre ďalšie obdobie, aby sme tak mohli byť bližšie k realite náhradných rodín (a v budúcnosti možno aj rodín, ktoré sa ocitli v ohrození“.

SLUŽBY PRE RODINY - APLIKÁCIA PARTNERSKÉHO PRÍSTUPU

Prečo riešime partnerstvo aj v práci s rodinami? Pretože v istej fáze sme si na všetkých úrovniach našej práce uvedomili, že mocenským prístupom či prevzatím zodpovednosti nad rámec potrieb klienta, mu upierame jeho osobné práva.

Počas projektového obdobia sme vyvinuli: hodnotiaci dotazník, v ktorom v súčinnosti s rodinami analyzujeme aplikáciu partnerského prístupu v priamej práci s rodinami a deťmi; implementujeme metodiku vyhodnocovania potrieb dieťaťa zameranú na hĺbkovú analýzu potrieb, ktorú chceme zaviesť do širšieho užívania. V rámci projektu sme pracovali s 52 rodinami (82 rodičov a 100 detí) a pripravili 14 plánov práce vypracovaných v súčinnosti s rodinami. Tie sú dôležitým motivačným a intervenčným nástrojom. Tento prístup zároveň zvyšuje osobné angažovanie rodín, čo sa následne prejavuje v synergickom efekte služieb (***dosiahnuté zmeny v rodinách sú fixnejšie, rodiny majú záujem tieto zmeny udržať a zároveň prichádzajú s vlastnými podnetmi k riešeniu svojej situácie***).

Pre propagáciu partnerstva a kvalitatívne uchopenie partnerskej spolupráce sme počas realizácie projektu v súčinnosti s rodičmi a deťmi vypracovali 9 kazuistických štúdií, ktoré sa stali súčasťou publikácie „Keď 1+1 rovná sa 2 a niečo“. Publikácia bola vydaná v tlačenej podobe a následne prezentovaná na seminári „Návrat neexistuje...“, ktorý sa uskutočnil 12.06.2014 v Bratislave za účasti cca 50 odborníkov. Seminár prebiehal v pléne a 4 workshopoch, ktoré tematicky pripravili a viedli tandemy rodič a odborník a kde sa prezentovali prípadové štúdie a ich riešenia. Publikáciu v elektronickej podobe sme publikovali na www.navrat.sk, kde je k dispozícii odbornej no aj laickej verejnosti ako inšpirácia pre prax.

Obsah

Molčanová Alena
Úvodné slovo
Leitnerová Mária
Príbeh o hre, ktorou sa buduje vzťah
Paňovová Katarína
Dlhý návrat, alebo aby sme už boli spolu
Lovecká Naďa
Zosadenie z trónu vždy bolí
Dvornáková Lenka
Verím v silu rodinných vzťahov
Šimeková Júlia
Keď si dieťa zažilo (vo svojej pôvodnej rodine) príliš veľa
Vrabľová Daniela
Kaktus v objatí
Hugecová Magdaléna a Matijová Alena
Čo keď chceť je silnejšie ako môcť?
Očkášová Soňa
Pán doktor, pomôžte, berie všetky lieky no stále je to s ním horšie
Vrabľová Daniela
S odvahou plávať proti prúdu

VZDELÁVANIE "VÝZNAMNÝCH DRUHÝCH"

V projekte sme sa zamerali aj na scitlivenie skupiny „významných druhých“ – primárne učiteľov - na problematiku práce s deťmi so zažitou vzťahovou traumou.

Nakoľko učiteľov vnímame ako špecifickú kategóriu, bola metodická príprava obsahu seminárov zaujímavou výzvou aj pre našich pracovníkov.

V rámci odbornej prípravy sme vnímali, že v tomto kontexte narazíme aj na postojové disproporcie vo vnímaní potrieb detí so zažitou traumou v školskom prostredí a ich rodičov.

Realizované semináre sa stretli so zaujímavou odozvou participantov. Za všetky uvádzame jednu zo spätných väzieb učiteľov ZŠ Narnia B. Bystrica PaedDr. Andrei Podhorskej: *„Trauma alebo akým lesom kráčajú naše deti? Takto metaforicky by sa dalo zhrnúť pondelkové dopoludnie pre vychovávateľov a popoludnie pre učiteľov v ZŠ Narnia v Banskej Bystrici. Sprievodcami tejto zaujímavej prechádzky boli pracovníčky Návrat, o.z. Danka Žilinčíková a Eva Teťáková. Takýto interaktívny výlet do dvoch rôznych lesov nám pomohol viac pochopiť, ako môžu naše deti vnímať svet a ako sa v ňom cítia. Určite ste sa stretli s prívlastkami - je neposlušný/á, správa sa drzo, stále mi skáče do reči, nechce sa so mnou rozprávať, zajakáva sa, reaguje agresívne... poznáme to aj my, učiteľia. Ale čo s tým, ako pomôcť deťom, rodičom, ktorí to potrebujú? Na seminári sme hľadali príčiny takýchto prejavov správania a mohli hlbšie pochopiť odpoveď na otázku PREČO? Zhodli sme sa, že pocit BEZPEČIA zohráva v lese - v našom živote TOP. Ak máme splnenú túto základnú potrebu, cítime sa na prechádzke životom ako na prechádzke v lese. Cítime vône, vnímame krásu okolia, máme pokoj v duši, je nám ľahšie. Ak sa však v našom živote nemáme o koho, čo, oprieť, tak svojím lesom iba bezcieľne blúdime. Premáha nás v ňom strach, nepríjemné pocity, ohrozenie spoza každého stromu. Myslím, že to pozná každý z nás, z nás dospelých. Našou úlohou a východiskom je naďalej vytvárať prostredie, v ktorom chceme, aby naše deti cítili prijatie, pochopenie, lásku, aj dôsledky. Uvedomujeme si, že to nepôjde bez podpory rodičov, iných odborných organizácií a nás pedagógov. Uvedomili sme si, že my sme tí, ktorí dokážu a môžu zmeniť ten "les chaosu" na "les pokoja a bezpečia". Za to všetko ďakujeme dievčatám z Návratu. Za príjemne a užitočne strávený čas, za mnoho praktických podnetov a nástrojov pre našu ďalšiu pedagogickú činnosť. Vy kročme teda spolu do bezpečného lesa.“*

Zdroj: „semináre pre významných druhých“ Martin, Zvolen, Bratislava 2013

Na základe 7 realizovaných seminárov sme vypracovali odbornú metodiku.

V pláne projektu sme mali zámer toto vzdelávanie akreditovať ako vzdelávací program cez Ministerstvo školstva SR a následne ponúkať - okrem iného aj ako fundraisingovú aktivitu. Tento zámer sa nám však nepodarilo naplniť, nakoľko v priebehu realizácie projektu došlo ku zmenám v legislatíve. z čoho vyplynulo niekoľko faktov. Pre danú aktivitu nie je potrebné žiadať akreditáciu - na trhu ju možno ponúkať bez akreditácie (na základe nášho prieskumu však takáto ponuka nebude mať významnú odozvu, keďže za ňu učitelia nezískajú kredity). Pre akreditovanie vzdelávania došlo ku sprísneniu podmienok pre post lektora akreditovanej vzdelávacej aktivity. Kvôli naplneniu tejto podmienky sa jeden z našich odborných pracovníkov začal odborne vzdelávať, aby získal potrebnú kompetenciu a mohol sa stať garantom tohto vzdelávania pre potreby akreditácie. Po absolvovaní jeho vzdelania budeme podávať žiadosť o akreditáciu vzdelávania, zatiaľ ju ponúkame v neakreditovanej forme.

ZÍSKAVANIE INDIVIDUÁLNYCH A FIREMNÝCH DARCOV - PARTNEROV

Partnerstvo vnímame ako dôležitú súčasť našich vzťahov aj v oblasti fundraisingu. Úlohou partnerstva a budovania vzťahov s individuálnymi darcami alebo komerčnými organizáciami je zabezpečenie dlhodobých zdrojov, ako aj komunikácia našich tém, aby im darcovia porozumeli. V ideálnom prípade je dôsledkom partnerstva aj získavanie ďalších zdrojov a najmä šírenie našich myšlienok ďalej. Cieľom tejto projektovej aktivity bolo finančné stabilizovanie organizácie zo zdrojov individuálnych darcov (najmä pravidelných darcov), firemných partnerstiev a rozšírenia asignácie 2% daní.

Základný plán rozšírenia finančného zabezpečenia sme realizovali týmto spôsobom:

- Rozšírenie siete pravidelných individuálnych darcov oslovovaním konkrétnych ľudí (klienti, dobrovoľníci, sympatizanti, sporadickí darcovia) a prostredníctvom elektronickej formy komunikácie (e-mailov, elektronického Spravodaja, šírenia výziev na www.navrat.sk a na facebookovej stránke organizácie <https://www.facebook.com/navrat.sk>).

- Udržiavanie a prehĺbovanie vzťahov s doterajšími individuálnymi darcami a partnermi z komerčného sektora, prezentovanie aktivít a služieb organizácie, komunikácia našich tém s cieľom lepšieho porozumenia a vytváranie priestoru pre spätnú väzbu od darcov a partnerov.

- Lepšie využitie potenciálu príjmov z asignácie 2% daní prostredníctvom pozitívneho vnímania aktivít našej organizácie na verejnosti a prostredníctvom interaktívnych kampaní na viacerých úrovniach cez rôzne médiá, najmä elektronické, ktoré sú schopné získavať spätnú väzbu od potenciálnych darcov, prípadne merať úspešnosť našich aktivít už počas priebehu samotnej kampane.

V priebehu obdobia projektu sme okrem dovtedy používaných komunikačných nástrojov v 2% kampani začali používať aj nové nástroje.

Financie získané prostredníctvom týchto aktivít slúžia na krytie prevádzkových a mzdových nákladov, no aj na tvorbu ďalších fundraisingových nástrojov. Tieto finančné zdroje nám umožňujú dofinancovať deficit pri realizácii služieb pre rodiny (vzhľadom na neadekvátne prerozdelenie zdrojov v tomto období – čoho zmenu iniciujeme t.č. aj v legislatívnej úprave zákona – prostriedky sú prerozdelené na základe projektových výziev, ktoré nezodpovedajú reálnym potrebám, sú limitované obdobím marec-december bez ďalšieho možného krytia potrebných pokračujúcich služieb pre rodiny, atď.).

PÁR PROJEKTOVÝCH ČÍSEL...

Dosiahnuté výsledky projektu			
Výsledok projektu	Ukazovateľ výsledku	Plánovaná hodnota	Dosiahnutá hodnota
1. Získanie rodiča do partnerského vzťahu s odborníkom	počet klientov, ktorým bola poskytnutá služba A) Počet rodín / zaradené do služieb		52
	B) Počet rodičov/detí	80/100	82/100
2. Scitlivenie odborníkov pre partnerskú spoluprácu s rodičom	počet kazuistických štúdií realizovaných s inými odborníkmi	20	19
3. Zvýšenie akceptácie rodiča odborníkmi	počet spoločne v partnerstve pripravených plánov	8	14
4. Úspešné pilotné prípady	počet kvalitatívne hodnotených prípadov		49
5. Vytvorenie a akreditácia vzdelávacieho programu "Partnerstvo rodiča a odborníka"	akreditovaný program	1 návrh	1 pracovný návrh

6. Vydanie príručky príkladov dobrej praxe	A) A) Vydanie príručky - Príručka v elektronickej	1	1
	B) Vydanie príručky - Príručka v tlačenej forme – počet výtlačkov	80	100
	C) Prezentovanie uplatňovania partnerstva rodiča a odborníka (odborný seminár/počet účastníkov		1/50
7. uskutočnenie seminárov pre učiteľov a sociálnych pracovníkov	A) uskutočnené semináre "Partnerstvo rodiča a odborníka"	6	7+1
	B) počet účastníkov - učiteľov, sociálnych pracovníkov monitorovací seminár pre deti ZŠ	120	121 + 13
8. odborný rozvoj pracovníkov v oblasti partnerstva	počet absolventov interných seminárov a externých vzdelávaní	35	34
	A) odborníci		
	počet absolventov interných seminárov a externých vzdelávaní	15	25
	B) laickí poradcovia		
9. finančná stabilizácia organizácie rozvojom fundraisingových aktivít	počet nových pravidelných darcov	13	33

ČO DODAŤ ZÁVEROM?

Projekt potvrdil, že v Návrate vieme tvoriť nové postupy a pracovať kvalitne, no potrebujeme aj iné odborné pohľady a vedenie. Pri realizácii grantov obdobného charakteru je preto dôležitá kvalitná súčinnosť s administrátormi zadávateľskej organizácie (v našom prípade Nadácia Socia a Nadácia Ekopolis) – v tomto kontexte chceme oceniť ich odborný a kvalitný prístup a sprevádzanie v priebehu celého obdobia trvania grantu.

Rovnako nevyhnutná je rola „mentora“ – človeka mimo realizačný tím, ktorý nahliadne na veci „zvonu“. V našom prípade išlo o prof. Labátha, ktorému touto cestou ďakujeme.

V komunikácii s inými organizáciami pôsobiacimi v sociálnej oblasti sme sa utvrdili v presvedčení, že realizácia grantov, ktoré nemajú charakter investičný (resp. nie sú veľkého finančného objemu) je veľmi významná. Možnosť realizovať grant v objeme obdobnom nášmu umožňuje rozvíjať a skvalitňovať služby – zamerať sa na obsah, prípadne inkubovať nové postupy a služby, čo vnímame v súčasnosti v sociálnej sfére ako nevyhnutné. Tento prístup zároveň prispieva ku skutočnej de-inštitucionalizácii služieb a opatrení pre tých, ktorí ich potrebujú.

Mgr. Alena Molčanová, molcanova@navrat.sk

Projekt „Partnerstvo rodiča a odborníka“ bol podporovaný z Programu švajčiarsko-slovenskej spolupráce v rámci rozšírenej Európskej Únie v realizačnom období 01.09.2012- 31.08.2014.

PROGRAM ŠVAJČIARSKO-SLOVENSKEJ SPOLUPRÁCE
SWISS-SLOVAK COOPERATION PROGRAMME

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Slovenská
republika**

Na projekte sa finančne spolupodieľajú
Švajčiarska konfederácia a Slovenská republika.

BLOKOVÝ GRANT PRE MVO A PODPORU PARTNERSTIEV ŠVAJČIARSKO-SLOVENSKEJ SPOLUPRÁCE
REALIZUJE NADÁCIA EKOPOLIS
V SPOLUPRÁCI S PARTNERMI NADÁCIOU SOCIA A KARPATSKOU NADÁCIOU

 nadácia
ekopolis

soc?a

Karpatská nadácia

WWW.BGSFM.SK